

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 637
van **FREYA PERDAENS**
datum: 7 mei 2021

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Automutilatie - Online hulp

Tijdens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding van dinsdag 10 maart 2020 stelde ik minister van Welzijn Beke en zijn eveneens aanwezige collega bevoegd voor Media Benjamin Dalle enkele vragen over geheime Instagramnetwerken waar kwetsbare jongeren donkere berichten delen.

Ik vroeg toen onder meer dit: "Is er in de hulpverlening een bereidheid om online lotgenotengroepen te maken waar jongeren afgeschermd van de buitenwereld hun verhaal kunnen delen, maar waar ook hulpverleners inzitten die als het ware mee kunnen sturen wanneer gesprekken negatief versterkend dreigen te worden? Een studie van de universiteit van Leeds in het Verenigd Koninkrijk stelde immers dat het delen van verhalen en foto's van herstel ook een helende werking kan hebben. Jongeren kunnen sociale media gebruiken om troost en kracht te vinden bij elkaar, zonder dat er wordt geoordeeld. Ziet u een mogelijkheid in hulpverlening via dit soort onlinegespreksgroepen?" Minister Dalle antwoorde onder meer het volgende: "We hebben ook contact opgenomen met de makers van deze Panoreportage, die ook bereid zijn om mee te werken. Misschien moeten we ook een aantal ouders horen die in dezen, jammer genoeg, toch ook echte ervaringsdeskundigen zijn. Het gaat dan effectief over de geïnterviewde onderzoekers, VLESP, de hulpverlening, de JAC's, Tele-Onthaal, de Zelfmoordlijn, de Vlaamse Jeugdraad, WAT WAT, Awel en Mediawijs. Het is belangrijk om die actoren samen te brengen. Allen samen hebben ze zeker de geschikte expertise, maar ze kunnen allemaal ook van elkaar leren."

Op zondag 2 mei 2021 stond er een artikel in Het Nieuwsblad met als titel "Vijf tieners tonen wat ze allemaal te zien krijgen op sociale media": "Meisjes sturen me zelfs foto's van de snijwondes op hun armen" Daarin zegt een influencer het volgende: "Soms krijg ik ook hulpvragen van volgers - vooral meisjes onder de 14 - of zelfs foto's van de snijwondes op hun armen. Omdat ze aangepakt worden op social media, vermoed ik. Ik stuur dan een lang bericht terug waarin staat dat ze positief moeten proberen te blijven, en moeten praten met hun ouders of een psycholoog. Ik kan het niet voor elk van hen apart gaan opnemen. Dan keert het zich gewoon tegen mij en is die volger niet noodzakelijk geholpen."

1. Werd er ondertussen al ingezet op hulpverlening via onlinegespreksgroepen?
2. Wanneer vond het gesprek met de geïnterviewde onderzoekers, VLESP, de hulpverlening, de JAC's, Tele-Onthaal, de Zelfmoordlijn, de Vlaamse Jeugdraad, WAT WAT, Awel en Mediawijs plaats? Welke conclusies werden getrokken? Werden er nieuwe manieren van werken opgezet? Wie neemt hierin het voortouw?

3. Naar welke kanalen/hulpverlening kan een influencer, of iemand anders die automutilatie-filmpjes in zijn/haar inbox krijgt, best verwijzen? Werden hier nog nieuwe initiatieven in opgezet het afgelopen jaar?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Wouter Beke (637), Benjamin Dalle (169).

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 637 van 7 mei 2021

van **FREYA PERDAENS**

1. Vanuit Vlaanderen voeren we geen apart of specifiek beleid gericht op hulpverlening en/of behandeling van zelfverwonding. We zetten dan ook niet in op hulpverlening via online gespreksgroepen.

Vanuit het preventieve gezondheidsbeleid wordt er wel ingezet op (positieve) geestelijke gezondheidsbevordering, veeleer dan aan gerichte preventie te doen van specifieke problemen. De wetenschappelijk evidentie spoort aan tot het gebruik van universele interventies om de beschermende factoren te verhogen en op maat gemaakte en vroegtijdige interventies voor hoge risico populaties.

We blijven dan ook verder inzetten op het bevorderen van de geestelijke gezondheid, zeker naar jongeren toe, zoals bijvoorbeeld het versterken van veerkracht, goede copingvaardigheden aanleren, stigma op psychische problemen doorbreken en toeleiden naar hulp. Door het versterken van deze determinanten, kan ook zelfverwondend gedrag worden voorkomen.

De kern van de geestelijke gezondheidsbevordering ligt in het versterken van protectieve factoren en verminderen van risico's i.p.v. een focus op ziekte. Dit impliceert dat de activiteiten die vertrekken vanuit deze basisvisie er niet op gericht zijn om bepaalde gedragingen te "stoppen", maar zich focussen op het bevorderen van gezond gedrag en het uitbouwen van een gezonde levensstijl. Kinderen en jongeren worden op die manier voorbereid om op een gepaste manier te kunnen omgaan met de verschillende uitdagingen die zij in hun levensloop tegenkomen.

Binnen dit meer algemene beleid rond geestelijke gezondheidsbevordering is er evenwel ruimte om tegemoet te komen aan de specifieke nood aan deskundigheidsbevordering van ouders en hulpverleners in het omgaan met jongeren die zelfbeschadigend gedrag stellen. Daarom werd door onze partnerorganisatie voor suïcidepreventie, het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP), een brochure vertaald die ontwikkeld werd aan de Oxford universiteit. De Vlaamse brochure wordt aangeboden op de portaalsite zelfmoord1813.be. Op deze portaalsite is daarnaast ook een factsheet over zelfbeschadigend gedrag beschikbaar.

Op vlak van hulpverlening is het van groot belang om psychische problemen bij onze jeugd adequaat en tijdig te detecteren en gericht te interveniëren. Het programma rond vroegdetectie en -interventie binnen de netwerken geestelijke gezondheid voor kinderen en jongeren, gefinancierd vanuit de Vlaamse Overheid, richt zich specifiek op het snel detecteren van psychische problemen bij kinderen en jongeren en vroegtijdig ingrijpen.

Als luisterlijn voor kinderen en jongeren evalueerde Awel in 2021 i.s.m. iDrops en jongeren die Awel-adviseurs zijn haar dienstverlening. Daaruit bleek dat jongeren vragen naar online gespreksgroepen met lotgenoten. Awel zal dit jaar de mogelijkheden met betrekking tot dergelijke chatgesprekken onderzoeken en met verschillende concepten experimenteren.

2. Door de uitbraak van de coronapandemie in maart 2020 werd de organisatie van de ronde tafel afgelast. De op dat moment genomen bijkomende maatregelen om de

impact van de coronamaatregelen op kinderen en jongeren te mitigeren, namen wel de problematiek mee. In die optiek werd door mijn collega Benjamin Dalle vanuit oog voor het -ook online- welbevinden van kinderen en jongeren ingezet op de versterking van het jongereninformatieplatform WAT WAT, een aantal luister -en hulplijnen (Awel, 1712, de Zelfmoordlijn, Tele-onthaal en nupraatikerover.be) alsook van het Kenniscentrum Mediawijsheid voor een coördinerende aanpak op vlak van e-inclusie. In kader van deze versterking lanceerde WAT WAT, in samenwerking met Awel, de Zelfmoordlijn en het Vlaams Instituut voor Gezond levende de Donkere Gedachten-campagne om negatieve gevoelens en problemen bespreekbaar te maken en hulpinstanties beter kenbaar te maken.

3. Zoals aangegeven in vraag 1 wordt er geen specifiek of apart beleid gericht op de (preventie van) zelfverwonding. Ouders en jongeren met vragen of problemen rond zelfverwonding kunnen terecht bij Tele-onthaal, het JAC en AWEL.

Er wordt blijvend ingezet op het bespreekbaar maken, weerbaarheidsopbouwend en veerkrachtversterkend werken. Zo gaf Awel in 2020 i.s.m. WAT WAT vorming aan influencers en content creators over hoe ze kunnen reageren op persoonlijke en gevoelige comments van hun volgers. WAT WAT start een nieuw traject om influencers te ondersteunen om te reageren op comments en jongeren warm door te verwijzen. Op 28 april 2021 organiseerde WAT WAT op haar inspiratiedag een sessie over veilig informeren over zelfverwonding: <https://ambrassade.be/nl/kalender/inspiratiedag-wat-wat-april-2021> Klinisch psycholoog Tinne Buelens van de KULeuven gaf achtergrondinformatie en praktische tips aan o.m. partners van WAT WAT, jeugdwerkers en jeugdhulpverleners. Er wordt o.b.v. deze sessie een kennisartikel op de website van de Ambrassade gepubliceerd. Ook WAT WAT besteedt aandacht aan de problematiek. De website biedt jongeren artikels met getuigenissen en informatie: <https://www.watwat.be/snijden>

Op 30 maart 2021 organiseerde Benjamin Dalle een eerste overleg met experts in het kader van de opmaak van een code voor influencers. Awel, FLEGA, VLESP, SENSOA, VAD, Child Focus, Gezond Leven, 1712 en Mediawijs werden hiervoor uitgenodigd. Eén van de onderwerpen die aan bod kwamen, was de manier waarop influencers kunnen doorverwijzen naar hulplijnen, zowel bij het maken van content, als bij contact met hun volgers. Omdat Awel niet kon aansluiten op dit overleg werd er een afzonderlijk overleg met Awel en WAT WAT georganiseerd op 12 mei 2021. De komende maanden zullen we deze code samen met de genoemde organisaties uitwerken.